

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

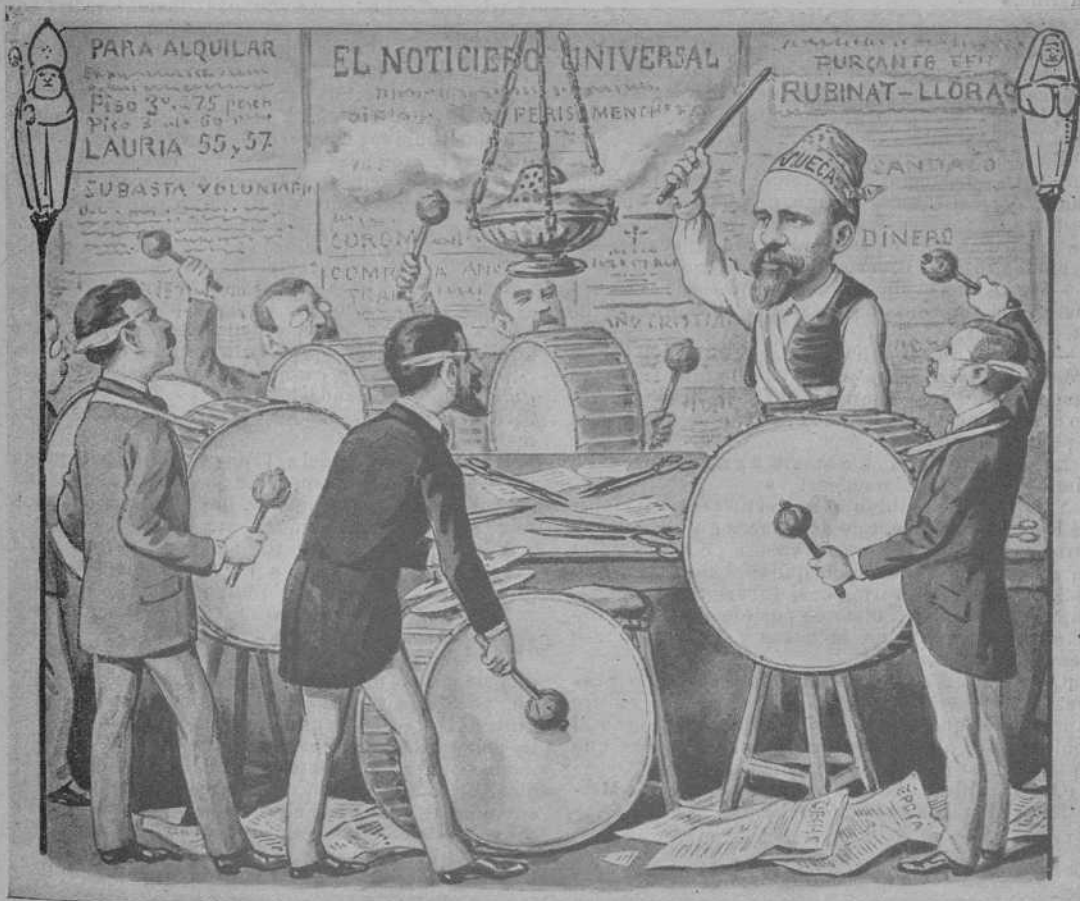
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico, y Extranjer, 5

PANORAMA DE LA PREMPSA BARCELONINA

La redacció del «Noticiero Universal»

CRÓNICA

«*Tout passe... tout lasse...*» Així ho diuhen els francesos, y fins de aquestes paraules n'han arribat á fer un proverbí. És, en efecte, una veritat mes grossa que l'acorassat «*Brennus*»: «tot passa... tot cansa.»

Si ha passat l'himne de Riego que per espay de mes de mitj sigle va tenir la virtut d'encalabrinar al poble lliberat; si mes recenment ha passat també, y molt mes depressa que aquell, lo pas doble de Cadiz, que servia per acompanyar fins als barcos á la carn del pobre destinada als hospitals de Cuba y Filipinas, no sabria comprendre perque no te de haver passat del mateix modo la titulada Marxa Real, quan — conforme deya un castellá «hasta los reales han dejado ya de formar parte de nuestro sistema monetario.»

A la Plassa de Sant Jaume, el dia de la recepció dels marinos francesos la famosa Marxa Real vanaufragar, sense que ni'l doctor Robert, ni cap altra de las autoritats que allí's trobavan reunidas fessen lo mes mínim pera procedir al seu salvament.

¿Y qué havian de fer si allí's plantejava un senzill problema de acústica resolt per anticipat? És á saber: ¿quí fa mes soroll: una xeixantena de professors de una banda tocant la Marxa Real ó una massa compacta de vuit ó deu mil personas xiulantla desafortadament?

Així es que van obrar ab molta prudencia 'ls que van dir als músichs:—Res de Marxa Real... no a toqueu!—ab lo mateix rezel ab que en altre temps digué un ministre del ram:—«No me toqueis á la Marina.»

L'endemá al *Tivoli* y'l dia següent á *Novedats*, en las funcions dedicadas als simpátichs nostres francesos, s'havia de repetir la mateixa experiencia, ab una claretat y una franquesa que ja no donan lloch á duptes.

En aquells dos teatros la Marxa Real va ser xiutada estrepitosament per la inmensa majoria del públich... es á dir: no la Marxa propiament, sino 'ls primers compassos de la mateixa. Los últims compassos, com conills perseguits, van quedar-se encanhatos dintre dels cornetins y dels trombons.

—No se que té aquest instrument—deya un músich poch moments després—casi diria que se m'ha embussat.

—Aixó es que se li ha quedat á dintre l'últim tros de la Marxa Real, vet'ho aquí lo que té—li va respondre un seu company.—Y per desobstruirlo no conech mes que un remey... Té, precisament ara'l públich el recepta.

En efecte, el públich clamava á grans crits:—«La Marsellesa!... La Marsellesa!...»

Y ab las notas vibrants magestuosas del himne de Rouget de l'Isle, que de francés qu'era en un principi s'ha fet universal, volant pel mon enter en alas de la gran revolució que simbolisa, abaquell esclat ardorós de passió per la llibertat humana, las imprecacions y 'ls xiulets de poch ans se transformaren en tempestat de aplausos encesos del mes frenétich entussiasme.

¡Oh sublim *Marsellesa*: tú si qu'encare no passas, tú si qu'encare no cansas!... Y es qu'encare hi ha pobles que't prenen per lo que't prengué'l poble francés á últims del passat sigle: pobles que no han lograt encare la seva emancipació!

¿Qué significa, qué val, ni qué representa la Marxa Real, al costat de la *Marsellesa*?

¡Qué significa!...

L'espectacle de divendres al *Tivoli* despertava en ma memoria un altre espectacle, que's doná, fa tot just un any y alguns mesos en un altre teatro mes encopetat, en lo *Liceo*.

Desde'l principi de la funció se deya que's faria una manifestació patriótica ab motiu de las bonas noticias rebudas de Filipinas. ¿Y quinas noticias eran aqueixes? La pau de Biacnabató, la sumissió de Aguinaldo, 'l triunfo colossal del general Primo de Rivera. ¿Qué's figuran que n'estavan poch d'entussiasms els del *Liceo*?

Que ho digni sino'l Sr. Primo de Rivera, administrador de Correus, y parent pròxim del héroe, 'l qual no s'entenia de leyra cabent las feicitions de un gran número de amichs y coneguts. Qui no era prou pera anar al palco á estrényerli la mà, li enviava una mirada radiant, una mirada que volia dir:—¡Quina sort, ser individuo de la familia del pacificador de Filipinas!...

Per últim, en un de's intermedis s'alsá'l teló. Un artista, que si no recordo mal era 'l barítono senyor Puiggrèner, llegí'l parte: l'orquestra rompé en la *Marxa real*, y als crits atronadors de «¡Viva Espanya!» s'alsá tota la concurrència y fins las senyoras dels palcos de peu dret, escotadas, enjoyadas y enguantadas picavan de mans á quina mes podia.

No ignorava ningú que aquella pau l'havia presidida'l deu Mercuri, el deu del negoci... Pero lo que deyan molts:—¿Y qué?... ¿No som tots nosaltres, mes ó menos, una cola de traficants?... ¿A qué sino al negoci devem el tenir palco ó butaca al *Liceo* en propietat?... En Primo de Rivera acaba de fer lo que hauria fet qualsevol de nosaltres!... ¡Honor, donchs, á un general dels nostres!...

Als pochos dias dutes aquelles ilusions se las havia endutas la trampa. De aquella pau no'n quedava altra cosa que 'ls apuros creixents del general Augustí, successor del héroe pacificador, al veures combatut per partida doble pels yankees y pels tagalos de Aguinaldo... Y al cap de uns quants mesos, las Filipinas *volaverunt*... pero sense que volés ab ellas la creu pensionada ab deu mil pessetas, que per haverlas pacificadas lluheix encare avny sobre'l pit del general Primo de Rivera, y que aquest podrà legar (la pensió) á la seva familia, 'l dia que cantantse de lluhirla (la creu) se'n vaja al altre barri.

***

Recapacitant sobre'l espectacle del *Liceo* que acabo de descriure, comprench perfectament que aquell dia la *Marxa real* va declarar-se en quiebra.

¡Ahont s'es vist, emplearla com á salsa de unas *guatllas* tan tremendas!...

Si las *guatllas* no van poder passar, la salsa menos.

Digna companya del «*¡Vi-va Es-pa-ña!*» quan de aquest himne de sarsuela xica se'n volgué fer un cant de guerra y de victoria, havia de corre la mateixa sort. Ens havia enganyat.

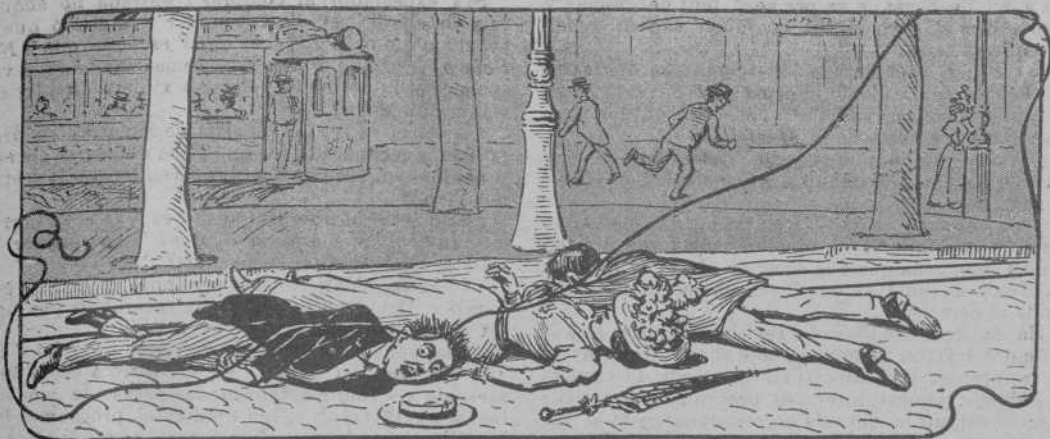
Y'l poble no pot sentiria: li dona neguit y frisansa: li fa mal: li retreu un passat dolorós, y lo qu'es mes trist encare l'obliga á fixarse quan tot voldria olvidarho en un present plé de impotencia y de vergonya.

De tot lo que simbolisava la *Marxa real* no'n queda mes que cert entonament magestuós y solemne, pero que sona á carabassa, perque es buit de dintre. Es la cansó entadada de una tradició que s'ha desvanescut deixant sols un sediment de vicis incorretjibles y de gastos y despilfarros inaguantables. Es lo tich de un vell xacrós que ha perdut l'enteniment y las potencias y que la canta d'esma, convertintla en una especie de sarcasme. Es l'anun-

***

GANGAS ELÉCTRICAS

(ALS QUE VULGUIN SUICIDARSE)

S' arrenjeran pacientment,
esperan que 's trenqui un fil

y encare que siguin mil,
tothom quedarà content.

ci de alguna cosa que se 'n va sense remey, per haver fet el seu temps de sobra.

* * *

¡Y tant de sobra!...

A ú tims del 74, apenas D. Arseni acabava de realisar a Sagunto aquella hassanya que immortalisà un garrofer de la comarca y als de nou un tro no volcat, recordo bé que 'm passejava cert mitj-día pels encontorns de las Dressanas, prenent el sol.

Un sol d' hivern consolador, reconfortant, impregnat de caricias tebionas...

Y allà dintre 'l quartel, las bandas de cornetas, dali que dali, vinga ensajar l' acompanyament de la Marxa real, ab cada espifada que hauria posat nerviós al héroe de Sagunto de trobarse allí present. Ab sis anys de revolució, els cornetas del exércit havían perdut hasta l' embocadura de la famosa marxa restaurada.

Ho recordo com si fos avuy. Com també recordo l' impressió mitj punxant, mitj cómica que 'm va causar aquell ensaig realisat a tota pressa, pera rebre ab los honors deguts a D. Alfonso que de un moment a l' altre havia de desembarcar a Barcelona.

Vinticinch anys han passat desde aquella fetxa. Suposo que aquellās bandas de cornetas se sortirian ab la seva... Pero en cambi puch assegurar que las bandas de poltichs de la restauració y de la regeneració aquesta es l' hora que no han trobat encare l' embocadura... y ja tenen

completament espatllats els instruments.

Y avuy ja no hi ha marxa real possible: es á dir, si, n' hi ha una... pero aquesta si per cas, s' executarà sense acompanyament de música.

P. DEL O.

ELS MEUS ENEMICHS

Son enemichs terribles
els ulls de ma estimada;

guardians que no 'm permeten
saber si es lletja ó guapa
perque al devant se 'm posan
igual que dugas brasas
y 'm cegan sens que pugui
un moment contemplarla.

Desde que la vaig veure
per primera vegada,
que m' ha estat impossible
poguer tenir la gracia
de resisti una estona
el brill de sa mirada
y dir, cremat,—es lletja—
ó dir, content,—es guapa—

Sos ulls me preocupan
y ells sols serán la causa
de que no 'm casi ab ella
sens poguer contemplarla
quan adormida estigui
per saber si en sa cara,
hi brilla la bellesa
com brill te en sa mirada.

Que un día 'l combustible
s' acabi ó n' hi hagi falta
y 'm fugi la ceguera
no vull pas exposarme;
podria succehirme
que al veureli la cara
resultés ser tan lletja
que jo caygués d' espatllas.

A. DEU.

A BORDO DEL «BRENNUS»

DURANT LA FESTA DEL DIUMENJE

Prenent vistas.

CONFLICTE MUSICAL

Ab motiu dels terribles
successos ocorreguts al Ti-

voli en la funció dedicada á l' esquadra francesa, lo diari de *mayor circulación*... del carrer de Lauria s' ha desbocat, y va per aquí fent desgracias y atropellant el poch sentit comú qu' encare queda en aquesta terra.

Y tot ¿per qué? Perque 'ls espectadors del teatro del Ignaci van xiular la *Marxa real* davant del almirant francès, aplaudint en cambi ab entusiastas transports las notas de la *Marsellesa*.

—Aixó—diu lo sapientísim *Noticiero*—es una grosseria, una irreverencia, un escándol, una deshonra....

No m' explico tanta indignació per un motiu tan fútil, y 'm dol de veras que la energia que ara tan pródigament malgasta la escatimi ab tanta avaricia en altrs ocasions en que 'l seu us podria ser beneficiós al país.

Ha de pensar lo diari del senyor Mencheta que la funció del Tivoli no era cap acte oficial. Una empresa va preparar-la, anunciant-la per medi de cartells al públich; aquest, atret pel programa, va assistir al local pagant la entrada corresponent, y si al ser á dintre va trobar-se ab un número que no 'l satisfeya ¿per qué no havia de manifestar lo seu desagrado en la forma acostumada en tots los teatros del mon?

Perque, una de dugas; lo dret de xiular ¿existeix ó no existeix?

Si l' espectador al comprar l' entrada no adquireix ab ella 'l dret d' exteriorisar l' impresió que l' espectacle li ocasiona ¿per qué l' escándol que 'l *Noticiero* ha armat ara no l' ha armat també cada vegada que 'l públich ha rebut ab xiulets altrs y altrs produccions?

Y si efectivament la facultat de xiular es un dret positiu y reconegut ¿per qué s' ha de negar als espectadors congregats l' últim divendres en lo teatro del Tivoli?

¿Es que la *Marxa* en qüestió es una cosa sagrada é inviolable, contra la qual no 's pot exercir la crítica, la protesta ni la discussió?

¿No es sagrada? ¿No está per sobre de la ley general?... Donchs ¿per qué tants escarafalls per una pitada mes ó menos?

Cabament si un públich carregat de rahó s' ha vist al mon, era aquell Va al teatro á veure una sarsuela y á sentir determinadas pessas de música, ben senyaladas ab el seu nom en el programa, y á lo millor, quan menos s' ho espera, te me li plantan pels oídos un *número* que no es del seu gust.

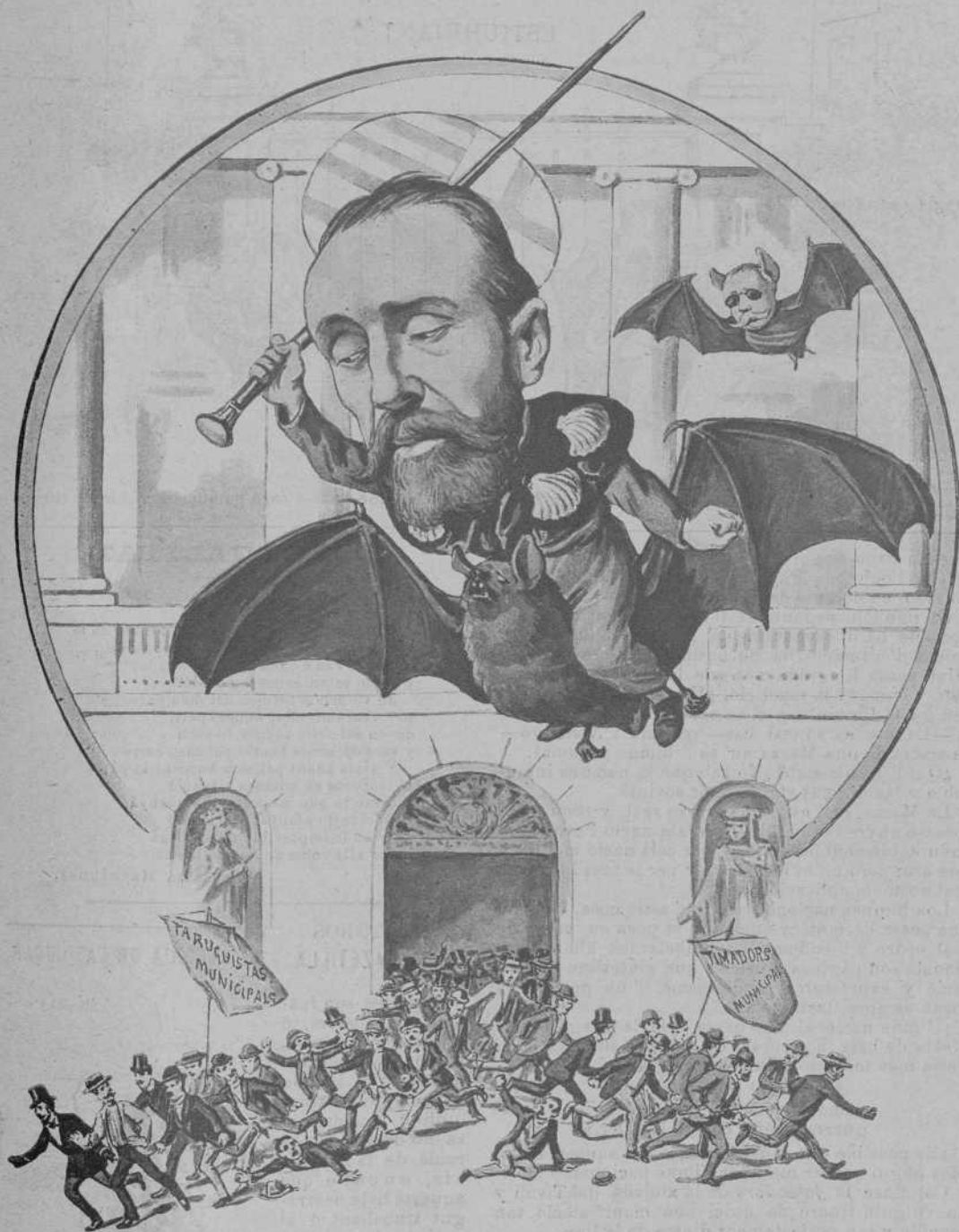
¿Per qué ha de sentirlo per forsa? ¿Per qué ha d' escoltarlo? ¿Per qué, pagant, ha de permetre que li

BARCELONA Y FRANSA

LO SALÓ DE GENT
en la nit de la festa dedicada als marinos francesos.

LO SANT DE LA SENMANA

¡Gloriós Sant Jaume, ves si ab dos salts
matas als moros, matas als moros,

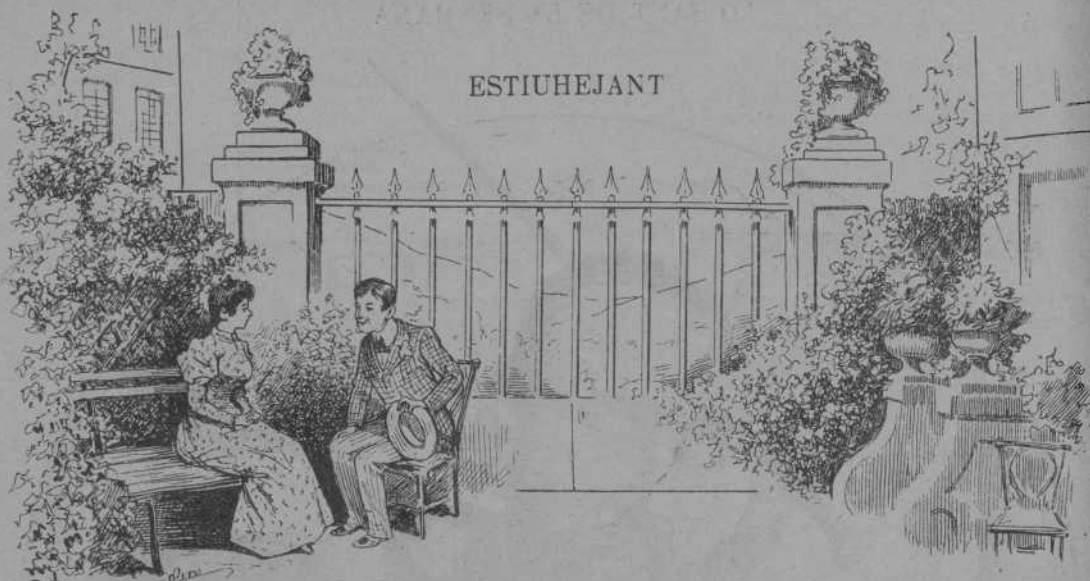
gloriós Sant Jaume, ves si ab dos salts
matas als moros municipals!

alterin el programa convingut, ficanhi pessas, pera
sentir las quals no donaria un pas ni 's gastaria un
xavo?

Un cartell de teatro es un contracte com qualse-

vol altre. L'èspectador lo llegeix y l' examina. ¿Li
agrada? Paga 'l preu senyalat y la companyia queda
obligada á cumplir lo compromís contret.

¡Estarfám frescos que quan á la empresa li don-

—No s'hi aburreixen vostés aquí a la torre?
—Sí senyor, però 'l papá no vol que ho confessém, porque diu que anar á fora y aburrirse fa molt cursi.

gués la gana pogrés obligarnos á sentir los *Pastorets* en lloch dels *Magyares* anunciats, ó 'l *Tío*, *yo no sido*, en compte del *Tanhauser*!

El públich, pagant, es l'amo del teatro. L'espectacle ha d'executar-se en la forma anunciada y en cas d'alteració ha de notificárseli previament. ¿Una pessa li agrada mes que las otras? L'aplaudeix y demana la repetició. ¿Un fragment no es del seu gust? Lo xiula, y s'ha acabat la música.

—Es que en aquest cas—exclama 'l *Noticiero*—se tracta de una Marxa qu' es l' himne nacional.

¿Quí li ha dit aixó? ¿No sab que la nació es inmutable y las marxas varían molt sovint?

La Marxa real es... una marxa real, y prou. ¿Va tocarse gayre l' any 73? ¿No eram nació l'avoras?... Induptionablement ho eram, y per cert nació mes gran que ara; pero no hi havia rey y per lo tant la marxa real no tenia aplicació possible.

Los himnes nacionals son un' altra cosa. No son una pessa de música que avuy se posa en *vigor* de real ordre y l' endemà s' prohibeix; los himnes nacionals son páginas musicals que sintetizan l' aspiració y expressan l' entusiasme d' un poble, y s' tocan sempre, ¡sempre!...

¿Himne nacional una pessa que 'ls colegis de la crosta de baix han posat en ridícul, adaptanthi la lletra mes tonta sortida de cervell beato!

«Guerra al mundo,
demonio y carne,
guerra guerra contra Lucifer.»

¿Es possible que música que to'era aquests *arreglos* pugui passar may per himne nacional?

Cálmense 'ls *jaleadores* de la xiulada del Tivoli y no vulguin treure de quici una manifestació tan senzilla y tan perfectament dintre de la llei.

La gent va xiular porque estava en el seu dret y havia pagat per exercirlo.

¿Volen que 'l cas no s' repeteixi? Procurin que la *Marxa real* sigui una *marxa* de debó.

Veurán llavors si n' obtindrà d' aplausos!...

A. MARCH.

D' ACTUALITAT

— SONET —

¿Qué será lo que á Espanya haurém de fé si es qu' encare espanyols ens podém di, ja que 's ven á cada hora un nou moti y volen estancarnos fins l' alé?

Jo voldria á tothom del meu paré per veure nivellat aquest pati, qu' en *Sil-vella* toqués lo violi y en *Cap-verde* cantés pel meu carré.

Y aixis anant pel mon buscant lo pá, al trobar-se en aquesta situació sabrían lo que 'ns costan de guanyá, y menjant lo afanyat ab la suhó veurían lo impossible qu' es pagá lo qu' ells volen que pagui la nació.

SEBASTIÀ HERNÁNDEZ.

ELS TOROS Y LA GAZETILLA L' ALEGRÍA DE LAS CUCAS

Si vostés son fusters, ó sabaters, ó rajolers, ó calderers, ja poden trencarse una cama ó la nou del coll ab tota tranquilitat. La premsa no dirá una paraula de la desgracia, encare que aquesta haja ocorregut treballant ó al mitj de la via pública. Y si per casualitat se n' ocupa, tot lo més que fassi será dedicar al assumpto un parell ó tres de líneas trasadas ab arreglo á aquest patró:

—¡Visca l' istiu!

«Ayer un sujeto ocupado en el taller tal ó cual tuvo la desgracia de fracturarse una pierna. En grave estado fué conducido á su domicilio.»

Y parin de contar. Que 's curin, que 's morin, la premsa ja no 's recordará més de vostés. Si 's curan quedarán curats, si 's moren els enterrarán... y endavant la professó.

Pero en lloch de treballadors ó personas útils á la societat, procurin ser toreros y deixin que un día un toro els malmeti alguna cosa...

Veuran llavors la gazetilla atronant l'espai ab las sévas lamentacions y denantnos cada cinch minuts noticias deta ladas del seu estat.

Primer parte:

«El diestro *Rascatripas*, al saltar la barrera huyendo prudentemente del toro, ha sido cogido por éste, sufriendo la fractura de trece costillas y la destrucción de un ojo.»

Aixó es la edició del matí. A la de la tarde, ampliació de la noticia.

«El estado del diestro *Rascatripas* es gravísimo. La fiebre ha llegado á alcanzar 60 grados. Se teme la evaporación. Prohibición absoluta de hablar y recibir visitas.»

L'endemá, primera hora:

«*Rascatripas* sigue con las costillas rotas y el ojo destrozado. Trátase de aplicarle los rayos X para ver si se le encuentra la pupila. La fiebre continúa, pero se ha autorizado al enfermo á hablar consigo mismo.»

Després del mitj día:

«Los rayos X no han dado resultado: se probará con los rayos Y. Las costillas ofrecen un espectáculo sumamente lamentable: ya se han extraviado tres ó cuatro pedacitos. El doctor teme que *Rascatripas* se quede sin costillas. El ojo, mal.»

Parte del vespre:

«Aunque el pronóstico continua siendo grave, el diestro *Rascatripas* se siente un poco mejor. No es nada lo del ojo. La fiebre ha descendido treinta ó cuarenta grados. Puede recibir visitas, mientras no sean de *ingleses*.»

Res s'escaparà al carinyós zel de la gazetilla. Lo que fa 'l malalt, lo que diu, lo que pensa; lo que ha escrit son cost que viu á Torredembarra; lo que va exclamar sa mare al véurel en l' enfermeria de la plassa de toros; la opinió del metje, lo parer del empressari, lo dictamen dels picadors de la quadrilla...

Y tot per en *Rascatripas*, per un home que no fa res, ni produheix res, ni té al mon altra missió que la de posarse cada festa al davant dels toros y *despatxarlos* d' un volapié, d' un galletasso, d' un metete-v-saca ó d' una estocada *tendenciosa y algo caida*...

¡Oy premsa!

¡Oh regeneració esperada!

MATÍAS BONAFÉ.

¿PER QUÉ?

¿Per qué negar que t' adoro
que m' adoras també tú,
si jo t' ho dich sense dirtho,
si m' ho declaran tos ulls!

Si ets l' alé que jo respiro,
si ets lo sol que per mí surt,
si ets ma ditxa, ma dolcesa,
vida y amor, ayre y llum.

¿Per qué negar que m' estimas,
per qué negarho jo á tú
si 'ls nostres sers sols alean
pera confondre's en un!

Si per més que tú ho amaguis
y siga jo irresolut,
podrán ignorarho 'ls homes,
mes, prop de Deu som jo y tú.

M. ELÍAS Y GARRIGA.

LLIBRES

HISTORIAS Y LEYENDAS, por D. VÍCTOR BALAGUER. — Forma lo volúm XXXVII de las obras completas del insigne escritor y contémte los siguientes trabajos: *El Conde de Reus*, recuerdos del general Prim; *San Juan de la Peña*, su historia, tradiciones, leyendas y recuerdos; *La Casa del Cordón*, noticias históricas y recuerdo del palacio que tenían en Burgos los condestables de Castilla; *El Castillo de Burgos*, la antigüedad, historia, vicisitudes y tradiciones; *El cuento del Cid* y *La Cuesta de la Reina*, recuerdos de Fr's del Val; *Cada rey su ley*; *La Leyenda del conde Arnaldo*; *La misa del diablo*, recuerdos de Aragón; *Medina de la Campa*, recuerdos de Castilla; *Las bodas de Salomón y de la reina de Saba*; *La danza de los Morratxas*, *La Cartuja de Montalegre*, *Sitges la blanca* y *La Torre de los Encantados*, recuerdos de Cataluña; *El Castillo de la Selva*, cuento de los Pirineos; *Un viaje á la Rabida*, historia, tradiciones y recuerdos de este monasterio; *El cuento de la Resurrección*, *El Juicio de Dios*, memorias de Cataluña y *El cavallito de los Blancos*, tradiciones de los Pirineos. — En aquesta colecció, acredita 'l Sr. Balaguer la facundia de la seva imaginació, aixís com las galas de un estil literari animat sempre de calor y entusiasmo.

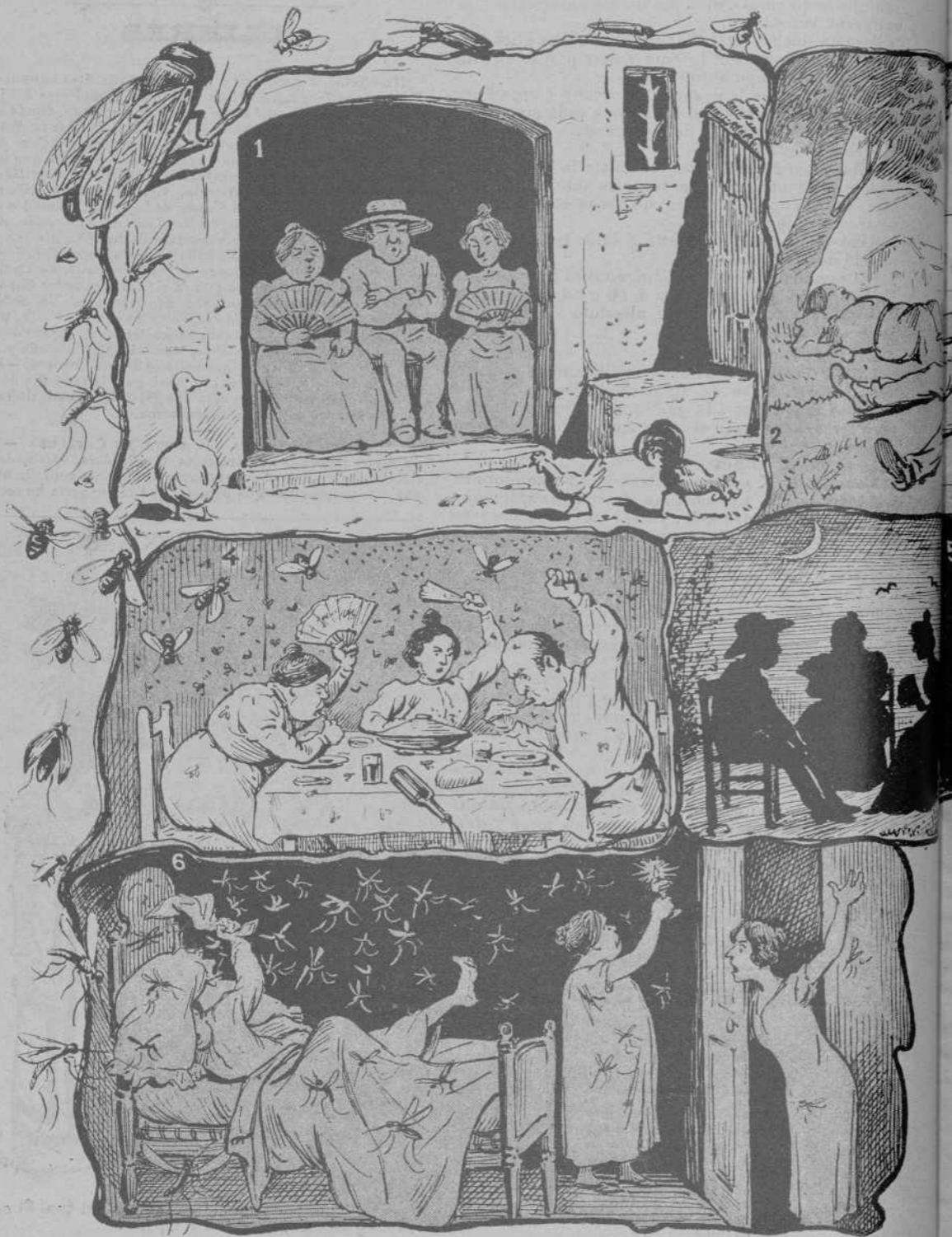
CRÓNICA DE LA FIESTA DEL ÁRBOL EN CATALUÑA. — Es un digno recort de aqueixa festa civilisadora, destinada á fer estimar un dels elements naturals que mes contribuheixen á la prosperitat dels pobles. Una ma experta ha reco-

MODAS FEMENINAS

— Vet'aquí un barret, á la sombra del qual hi passaria guapament aquesta temporada.

LAS DELICIAS DEL CAMP

1. De dia ¿quí surt ab aquest sol? No hi ha més remey que quedarse á casa.
2. Si us ajejú á l' ombra d' un arbre, á lo millor rebéu unas visitas, que ya ya...
3. Ab el temps d' anar á missa ¡miréu quina cara se'ns ha posat!
4. A l' hora de menjar, las moscas son las que se us menjan á vosaltres.
5. L' únich consol que queda es pendre cada nit la fresca á l' eixida, si es que n' fa.
6. En quant á dormir, ni parlarne. ¡Altra feyna hi ha espantant els mosquits que omplan el quartó!

pilat en pocas páginas las fiestas celebradas á Puigcerdá, Berga y otros pöbles, aixis com las que tirgué efecto á Barcelona. Adornan l' obra, qu' está impresa ab elegancia, alguns dels foto-grabats que veieren la llum en algunas publicaciones ilustradas, que s' associaren á la festa.

Altres llibres rebuts:

Ferro-carril Alcañiz-Gandesa-Tarragona y sus derivaciones hacia Zaragoza, Ariza y Teruel.—Estudi interessant que vé á donar nova vida á una empresa fins ara desgraciada. Lo ferro-carril que havia de anar á San Carlos de la Rábita y que no ha passat de Alcañiz, te reservat un porvenir positiu ab la variació del trassat, fentlo arribar á Tarragona passant per Gandesa. Los arguments acumulats en aquesta Memoria, donada á llum baix lo patrocini del ajuntament tarragoné, tenen una extraordinaria forsa de convicció y no podrán menos de influir en las decisiones dels poders del Estat, quan se decideixin á encaminar á un punt de partida convenient, una linea férrea fracassada, deguda més á exigencias electorals, que á la verdadera satisfacció de las necessitats del país, y que fins avuy no anava en lloch.

L' Aliga negra.—Drama en 5 actes y en prosa, original de D. Manuel Rovira y Serra, estrenat á Novedats el 17 de janer del 94.

Ja hi soch, monólech en prosa, original de Joseph Berga y Boada, estrenat en lo teatro de la Societat Industrial y Comercio de Olot, la nit del 19 de Mars de 1896.

RATA SABIA.

La calor apreta, y 'ls ingressos de la taquilla s' encongeixen. ¡Y aixó que diuen que 'l calor dilata 'ls cossos!... Ja 'ls ho explicarán las empresas dels teatros!...

Sort van tenir algunas la senmana passada, de l' estanca de la Esquadra francesa á Barcelona, que 'ls permeté organisar funcions de gala... ó de galons, conseguint los plens á vessar, de rigor en semblants cassos.

Un d' ells sigué 'l

TIVOLI

No li va venir mal al *Curro Vargas*, el refors de aquella gran *sarsuela* improvisada, que bé podria titularse: *Una marxa que no marxa*, y que s' vá posar en escena ab acompañament de una xiulada estrepitosa.

L' endemá á

NOVEDATS

Va reproduhirse la mateixa funció, ab l' aditament de un quadro flamench, que va obligar á una gran part del públich á rebelarse contra aquell espectacle... tan patriòtic.

Poch després la verdadera funció s' donava afora 'l teatro, ahont se representá ab gran luxu de garrotadas y atropellos lo drama d' espectacle titulat *La regeneración rifeña*.

Durant lo curs del espectacle se despatzaren un gran número de *salidas* per las farmacias y casas de socorro.

Y ara prosseguint l'enumeració de las obras noves posadas en escena, consignaré que 'ls dos monóclchs *El aniversario* y *Me caso* posats per la Pino, la nit del seu benefici no ofereixen gran cosa, per no dir res, de particular. La gran sort es que la beneficiada es una artista molt simpática, de manera que tot lo que vé de las sevas mans es bó.... hasia *las neulas*.

Un' altre obra nova: *El marido pintado*, joguina original de D. Gabriel Briones, redactor de *La Epoca*. De manera que l' autor fá *Epoca*; pero no es fácil que 'n fassi la séva obra, ab tot y qu' está escrita ab certa gracia y presenta alguns tipos ben delineats. Pero no bastan aquestas solas condicions pera poder dir: «Aquesta obra quedarà»

De la Sra. Pardo Bazán es ló monóclch *El vestido de boda*.

La ploma correcta de l' escriptora 's revela en aquesta petita producció, que per altra part careix de quadratura teatral. Decididament no ha cridat Deu á D.ª Emilia pel teatro.

GRAN-VIA

Ab una senmana seguida de *Bella Profumiera*, n' hi ha per empudegar á mitj Barcelona. Sort que 'ls pares de familia son molt aficionats á aquesta classe d' exhibicions.... y obran uns forats de nas, que, vaja, ells sols se 'n emportan tot el perfum.

Quan vejan la llum las presents ratllas suposo que ja s' haurá estrenat *La figlia de Mustafá*, la qual se vé anuncian com una obra picaresca de primera forsa, digna cusina germana de l' anterior.

Siga lo que siga, la senmana próxima 'ls né faré deu céntims.

JARDI ESPANYOL

S' han reanudat las funcions interrompudas, prenent una part activa en l' interpretació de diverses sarsueletas de las més aplaudidas del repertori las Srtas. Villalba, Pérez Cabrero y Menéndez, y altras actors apreciables.

Quan estrenin alguna obra 'n parlarém ab més extensió.

NOU RETIRO

S' ha estrenat en aquest teatro l' apropósit polítich de circunstancias, intitulat: *Un motin por Villamuerde ó ide los presupuestos qué?* original dels actors de la companyia Srs. Soler y Jerez y ab música del mestre Baratta.

Es una gatada que ha fet bastanta gracia al públich, per que en realitat si no te mérits literaris, presenta alguna escena ben ensopogada.... y á riure á expensas del govern, avuy tothom hi está ben disposat.

Vaja aixó per las molts llágrimas que ell ha tractat de fernes derramar.... y que 'ns fará derramar sens dupte si no se li posa coto ab alguna cosa més seria que una senzila sarsuela de circunstancias.

N. N. N.

DESDE LA PLATJA

Mentres m' estava assentat á la sorra l' altre dia contemplant la inmensitat y l' be de Deu que instalat hi havia á la galeria, vaig notar que ab interés una nena 'n contemplava

EN OBSEQUI ALS FRANCESOS

LO BALL DEL «LÍRICH»

—¿Qué deu volguer dir *Fourmier*, en catalá?

—*Forney*, home: ¿aixó no entén?

com si sobre meu tingués
un algo que la llames
y que jo no m'esplicava.
No vareig ruborissar-me
perquè no era decorós,
pro si que vaig ensorcar-me;
vull dir que vaig embrutar-me
de sorra per tot el cos.

Y mentres arrossegant-me
jo anava per llà en excés
ella seguia mirant-me
com si mes gràcia li fés
que jo anés empastifant-me.

De sas miradas lo foch
sobre meu 'navant cayent,
y vaig creure convenient
que si no 'm refresco un poch
m'anava comproment.

Em tiro á l'aygua un ratet
faig dos ó tres capbussons
y torno á sortir tot net
igual com surt un gosset;
regalant per tots cantóns.

Poté aixís més ilusió
vaix fé á la tal Xicoteta
perque vaix compendrer jo
que m'deya ab la miradeta;
«—Are si que estás bufó.»—

Si s'havia enamorat
del meu tipo, per lo elástich,
era raro, la vritat,
puig quan me veig despullat
fins jo mateix em faig fástich.

Perque, parlant ab prudencia
lo meu cos format está
d'ossos y pell, qu'es prou ja
pera fer la competencia
á qualsevol becallá.

Si l'seu ideal seductor
aquell àngel de candor
en ma fatxa va trobarhi,
no hi tinch cap culpa, al contrari;
¡moltes gràcias, pel favor!

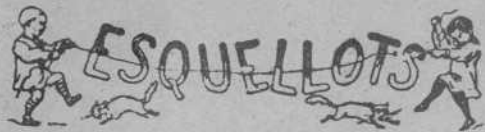
Com seguint la beta anava,
jo també li demostrava
sens que 'm pogués comprometre,
que de beta m'en sobrava....
per lligarme 'ls tapa...etcetra.

Al últim vaig decidí
anarmen cap á vesti,
que era 'l mes interessant,
y, es clar, passant pel devant
de la gent qu'hi había allí.

Llavoras, aquella nena
y altres mes, per ma desditja
de mi reyan sense pena
perque un desitj de saltsija
lluha al mitj de la esquena.

Mes, no 'm vaig avergonyi
per xó, cè; de cap manera:
tot tranquil em vaig vesti
y després vareig sorti....
per la porta del darrera!

J. STARAMSA.

En Romero Robledo, ab motiu de lo del Tivoli
va posarse fet un erissó. ¡Vaya una manera d'esta-
rufarse y d'ensenyar las puas!

En va va dirli en Sol:—Miri, D. Paco, qu'estém
discutint prenent per base una novela.

Ni por esas. Novela ó no, duya 'l discurs al pap,
y va tenir que abocar-lo. Si se l'hagués tingut de
quedar á dintre, estich segur que reventa.

Lo mateix va fer anys enrera ab motiu del Ninot
de Gracia.

Volta fer l'home, ab motiu de certa expansió de
la societat La Banyà, y va fé 'l ninot.

Y ara, ab motiu de lo del Tivoli, ha repetit la
sort.

Lo mes bonich es que aquest afany de agafar

PAPALLONAS NOCTURNAS

La que balla.

La que beu.

sempre 'l rave per las fullas, no pot menos de donar resultats contraproduhents.

¡No s' engreixan poch els catalanistas carrinclóns cada vegada que 'ls de Madrit se surten del fogó!... Com tots ells son una especie de globos aerostàtics, no 'ls falta mes que una mica de aqueixa oratoria fum de palla de 'n Romero, per inflarse y creure's que poden enlayrarse fins als núvols.

Lo dissapte ho deyan uns xitxaretlos catalanistas al encaminarse á la funció de *Novedats*.

—No hi aniriam pas, pero en Romero s' enfada... y 'ns dona molt gust véureli treure foch pels caixals postissos!

¡Companys quina calor!...

Aixó no es viure, sino rostirse... ó millor que rostirse, liquidarse dintre de un bau inaguantable. Cada ciutadà queda convertit en una especie de quarto de gallina bullint á l' olla per fer lo caldo de l' escudella.

Y 'l termómetro puja que puja que pujarás.

Aixís com hi ha barómetros que presenten la figura de un frare, que aixís que amenassa ploure 's posa la caputxa, hi hauria de haver termómetros ab la figura de un militar espanyol.

¡Quina manera d' ascendir mes escandalosa!

Y 'l país, ¡quina manera de pagar aquestes ascensos ab las suadas del seu front!....

Llegeixo:

«Ahir á la tarde va ser detingut y conduhit al Govern civil un home que passava pel carrer del Consulat, repartint garrotadas als transeunts.»

Trobo que van fer molt santament acompanyant-lo al Govern civil.

Pero no com á prés, sino com á aspirant á polissón.

Perque al repartir garrotadas á tort y á dret, feya l' aprenentatje.

Y la proba 's podia veure dissapte al vespre pels alrededores de Novetats. ¡Vaya una manera de fer corre 'l bastó, sense mirar á qui tocavan!

Pegavan tant de boig, que si allí 's troba, per casualitat el Sr. Marina, capassos eran de no coneixe'l y de badarli 'l cap de una garrotada.

Els son aixís: quan s' hi posan perden el mon de vista.

Y ara serán capassos fins de donarlos un ascens.

Pel mérit extraordinari de haver marcat el compás de la Marxa Real, sobre las espatllas dels pacífichs transeunts.

En la batalla del dissapte fins hi va haver presoners.

Sigué un d' ells un fill del Marqués de Montoliu qu' en lo moment de detenirlo cridava: ¡Viva Fransa!

Sigué l' altre un germá y nebot respectivament de nostres estimadíssims companys, los Srs. Pellicer Montseny y D. Joseph Lluís Pellicer, el qual, ab una veu que feya fredat y ab una cara de facinerós qu' espantava, doná un crit de «¡Visca Catalunya!»

L' AMO DEL DÍA

—¿Qué diuhen? ¿que apreto massa? Espérinse, ara comenso.

Es horrorós que 's cometin uns crims tan espantosos, en un siti tan céntrich com el Passeig de Gracia!

Per aixó van tractarlos ab tan rigor. Per aixó van tenirlos incomunicats. Per aixó fins van negar á las sevas familias quan vivament alarmadas anavan en busca d' ells, que 'ls tinguessin presos. Per aixó van conduhirlos desde la prevenció á la cangri, y si no 'ls van enmanillar no sigué certament per falta de ganas... sino perque no semblés que feyan ab ells la unió de Fransa y Catalunya, lo qual hauria pogut ser mal interpretat per en Romero Robledo que de un quant temps ensá está sempre á la que salta.

En vista dels bons serveis prestats per la policia, ja sería hora de que 's creés una condecoració especial per premiarlos.

Per aquests cassos nosaltres proposém la creació de la *real y distingida ordre de D.ª Juana la Loca*.

Un eco de la festa donada 'l diumenje á bordo del acorassat almirall de la Esquadra francesa.

—Ara comprench perque de aquest gran vaixell ne diuen *Brennus*—deya un barquer.

—Per qué?—li preguntaren.

—Perque avuy hi donan *brenar*.

Tota la Fransa 's va commoure, al anunci de la lluyta de un toro ab un lleó que havia de tenir efecte á la plassa de Roubaix. De gent al torín no 'n vulguin mes. Com que las empresas dels ferro-carrils fins van establir viatjes de recreo pera facilitar lo moviment de passatjers!...

Y va succehir, lo que succeheix sempre en semblants cassos: lo toro va embestir al lleó, fentli donar una tombarella en l' ayre, y desde aquell moment el rey del desert ja no va estar mes per jochs.

A pesar de tot, l' interés de la lluyta entre 'l lleó y 'l toro no ha decaigut encare.

En Mazzantini y en Bidel la sostenen, apostant 25,000 franchs, l' un per l' animal de las banyas, l' altre per la millor fera de las melenas de la seva colecció.

A pesar de la confiansa de 'n Bidel no hi ha cap dupte que 'l toro tornarà á guanyar.

Y en Mazzantini podrà dir:—El toro vens al lleó... y jo venso al toro.

A lo qual podrà respóndreli en Bidel:—Vosté vens al toro... pero no podrà vence al lleó. O sino, quan vulgui, pot probarho.

Ha mort á Madrit lo Sr. Rossell, diputat qu' era del districte del Vendrell.

Feya tres ó quatre legislaturas que 'ls vendrellenchs se quedavan sense diputat, per qüestió d' actas brutas. Per fi logran tenirne un, l' envían á Madrit, y una vegada allí, pren els passa-ports per l' altre barri.

Y vels'hi aquí com han tornat á quedarse sense diputat.

—¡Ni falta que 'ns fá!—dirán els fills de aquella vila tan simpática.

Y encare hi haurá qui diga que no 'ns regenerém! ...

Tinguin: no ha terminat el mes de Juliol, y ja ha sortit l' anunci de la rifa de Nadal. Aixó es activitat.

Que vingan las nacions estrangeras, y podrán admirar la llestesa de algú de nostres centres administratius: el del ram de loterías, especialment.

LA REYNA DE LA NIT

¡Bona lluna!

En aquest particular hem lograt colocarnos al nivell del principal de Mónaco.

Com de costum s' expendiran 50,000 bitllets á 500 pessetas cada un, que representan un ingrés de 27 milions 500 mil pessetas.

Y se repartiran premis y reintegros per valor de 19 milions 250 mil.

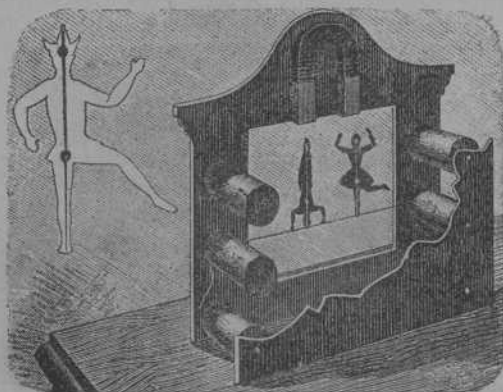
Quedarà, donchs, á favor del govern, ó del banquer ó del amo de la timba un benefici líquit de 8 milions 250 mil pessetas.

Lo 30 per cent just dels diners que s' atravessin.

¡Bah! deixeuos de rahóns: ab loterías aixís

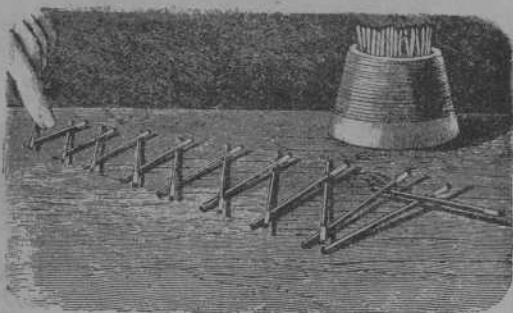
DISTRACCIONS CASULANAS

(De l'obra Tom-Tit, de la casa E. Capdeville.)

TEATRO D' EQUILIBRISTAS

Comencen per agatar lo cartró vell d' un almanach americá ó algo paregut, y foradantho ab manya construeixen lo teatre, empleant com á reforços alguns taps de suro clavats ab agullas. En la part superior de l' embocadura (interior) hi subjectan un imán en la posició que marca 'l dibuix. Després retallan dugas figuretas de cartró, clavanthi al detrás una agulla de cusir per medi d' un parell de gotas de cera. Atravessen la boca del escenari ab un fil-ferro, y damunt d' ell hi posan los *equilibristas*, apoyats per la punta de l' agulla. Després del natural tanteig, perquè s' aguantin, e's deixan anar y ja está feta la cosa. Veuran quin rato més distret passarán contemplant los moviments automàtics de las figuras, atretas pel imán que vol y no pot acabar d' aixecarlas.

TRANSMISIÓ DE FORSA A DISTANCIA

Es un joch molt senzill. No han de fer més que colocar en la disposició que 'l grabat indica un cert número de cerillas fortes—si poden ser de fusta, millor.—Posadas d' aquesta conformitat, bastará ab apretar la última per veure aixecarse la primera, moguda pel impuls que 's transmet per conducto de totes las demás.

se moralisa al país,
y tot lo demás son trons.

Diuenje va obrirse al Ateneo obrer l' exposició dels treballs realitzats pels alumnes durant l' últim curs.

N' hi ha de molt notables, y en conjunt revelan

lo grau de cultura que ha alcansat aquell centre d' ensenyansa sostingut per l' únich y exclusiu esfors de nostras classes artesanas.

Si tots els que á Barcelona deurían interessarse per l' elevació del nivell moral é intelectual del treballador, prestessin al Ateneo obrer la protecció que 's mereix, prompte sería una de las mes grans institucions de la nostra ciutat, com es avuy una de las mes honrosas.

Espigo'at de un periódich extranger.

—Ahont va aquest estiu, D. Mariano?

—Com porto dol de la dona no 'm moch... Y aixó que 'l metje m' ha dit que 'm convenen molt els banys de mar.

—Aixó ray, fassi una cosa. Si vol guardá 'l dol vági'ls á pendre á n' el mar Negre.

En lo Politeama de Génova ha debutat com á directora d' orquesta, la jova compositora Sra. Virginia Mariani.

Un pas mes en lo camí de l' emancipació de la dona.

Y es á fi molt significatíu veure á una senyora dirigint als músics de una orquesta.

Alguna vegada ha de ser lo sexo hermós qui posi l' armonia entre 'ls homes.

Vels'hi aquí una sortida inesperada del feminisme tant en boga á Fransa.

Se tracta de un grupo de senyoras de una ciutat de un dels departaments del Nort que s' han confabulat per quan mori una d' ellas, á no deixarse ficar á la caixa ni sepultar per cap enterra-morts masculí.

Y ja s' ha donat lo cas de haverse complert aquest compromís ab lo cadáver de una de las associadas.

Per cert que un Samaranch de aquella terra en vista de un rasgo tan particular de pudor póstum, va exclamar:

—Si siguessen vivas me sembla á mí que no farían pas tantas posturas.

Cassat al vol:

—No sabs el pobre Pau? S' ha tornat *hidràulich*.

—¿Hidràulich?

—Sí, home: tot el cos se li omple d' aygua.

Volfa dir hidròpich.

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Ca-ram-bò-la.
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—Las olivas.
- 3.ª CONVERSA.—Paquita.
- 4.ª GEROGLIFICH.—Noy, no t' escarrassis.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LÓPEZ, Editor
 LLIBRERÍA ESPANYOLA
 Rambla del Mitj, n.º 20 Barcelona
 Correu: Apartat n.º 2.

ANUNCI

Obra nueva de JUAN VALERA

MORSAMOR

Un tomo 8.º Ptas. 4.

Nueva de actualidad

HÁGASE EJÉRCITO

INFANTERÍA — CABALLERÍA — ARTILLERÍA

POR CRITON. — Un tomo 8.º Ptas. 2.

LA VID

NOTAS SOBRE SU CULTIVO INTENSIVO
 POR Emilio López Guardiola.

Edición ilustrada con 62 grabados.—Precio 3 ptas.

EL SITIO

DE

◆ **MANILA** ◆

POR Juan y José Toral

Un tomo 8.º Ptas. 4.

REMEYS CASULANS

PER MANEL ROMEU GUIMERA
 Preu: una pesseta.

LA BOGERÍA

NOVELA DE COSTUMS DEL NOSTRE TEMPS
 original de NARCIS OLLER. Preu: 3 pesetas.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

Van publicados de esta importante colección 67 tomos de los más notables escritores nacionales y extranjeros. con elegantes y variadas cubiertas en colores distintas para cada volumen.

Precio de cada tomo **DOS REALES.**

Acaba de ponerse á la venta

RÍO REVUELTO

DEL MALOGRADO ANTONIO PEÑA Y GOÑI

MONTSERRAT A LA VISTA

Album de fotografías de la famosa montaña catalana encuadrado con elegantes tapas impresas en negro y metal.

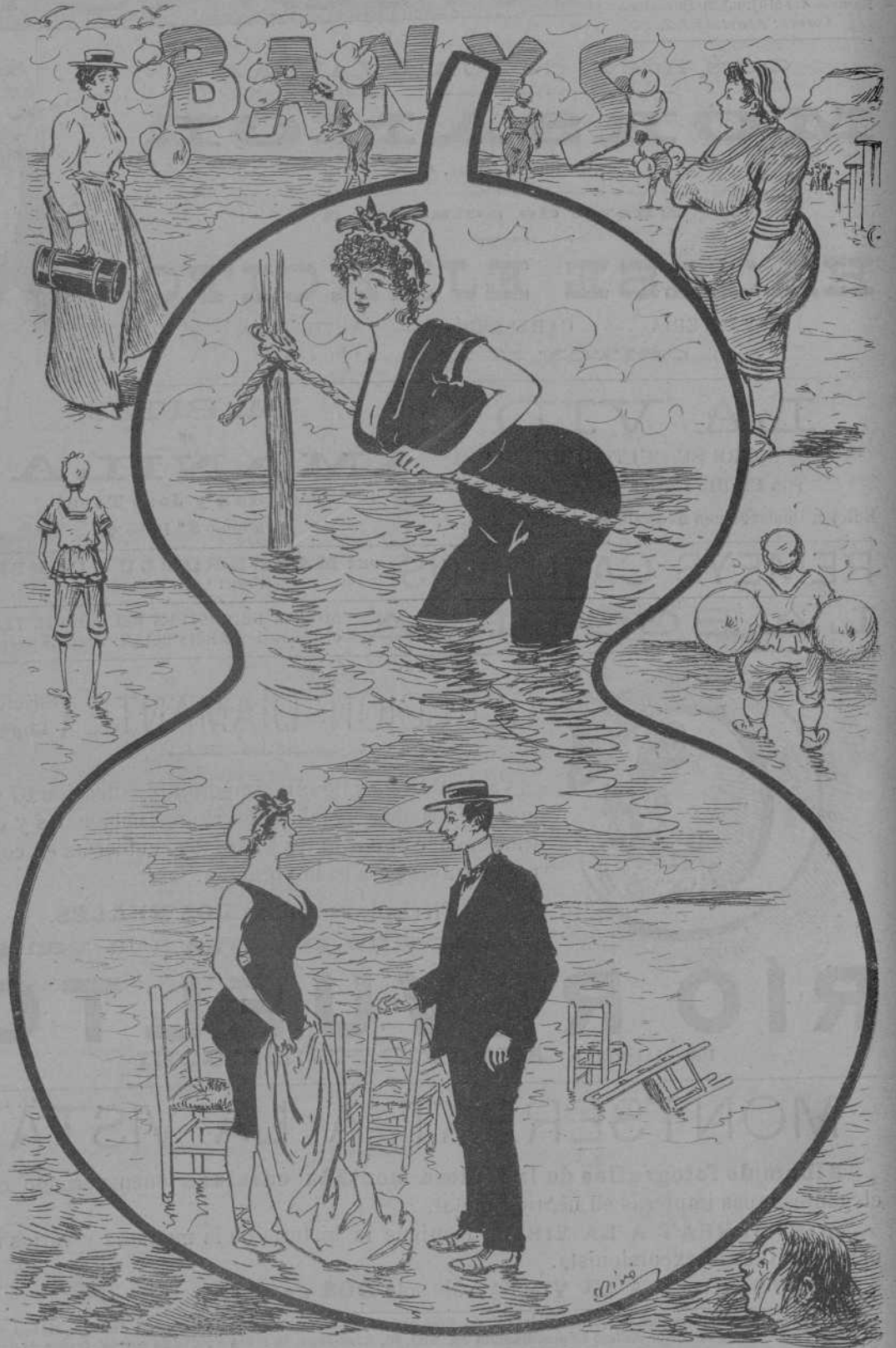
MONTSERRAT A LA VISTA contiene la historia de la montaña y varios itinerarios útiles al excursionista.

MONTSERRAT A LA VISTA vale solo **DOS pesetas.**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

UN ADAGI NOU

Sol que bull, gent en remull,